

Я. Г. ОЛЕНІНА

*Яна Геннадіївна Оленіна, студентка IV курсу
Київського національного університету імені Тараса
Шевченка*

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОГРОЗУ ЩОДО ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ (Ч. 1 СТ. 345 КК УКРАЇНИ)

Діяльність правоохоронних органів є запорукою законності та правопорядку в державі, тому важливе завдання у цьому зв'язку формування дієвих механізмів забезпечення її нормального функціонування. Тому погроза щодо працівника правоохоронного органу являє собою один з факторів, що негативно позначається на діяльності всієї системи правоохоронних органів у цілому. Складність погрози як окремого кримінально-правового явища у поєднанні зі специфікою потерпілого зумовлюють необхідність вирішення проблем, що виникають у процесі правозастосування, а також вироблення типових підходів до кваліфікації таких погроз.

Окремі аспекти кримінальної відповідальності за погрози як прояв психічного насильства, а також за погрозу щодо працівника правоохоронного органу досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: М. І. Бажанов, А. Ф. Бантишев, Л. Д. Гаухман, І. І. Давидович, В. Т. Дзюба, С. І. Дячук, П. С. Єлізаров, М. П. Журавльов, К. П. Задоя, В. А. Клименко, С. М. Корабельников, М. Й. Коржанський, Р. А. Леввертова, В. О. Навроцький, В. І. Осадчий, І. В. Самощенко, В. В. Сташис, В. І. Ткаченко, М. І. Трофімов, В. І. Тютюгін, М. І. Хавронюк, С. Д. Шапченко, Р. Д. Шарапов, Н. В. Шепелева, С. С. Яценко та інші. Враховуючи значні здобутки вчених щодо розробки зазначеної теми, можна констатувати, що вона детально висвітлювалась в багатьох наукових працях, але наявність невирішених проблем і спірних питань викликають інтерес та спонукають до її дослідження й сьогодні.

Здійснюючи комплексний аналіз погрози щодо працівника правоохоронного органу, необхідно звернути увагу на зміст погрози, її характерні ознаки та співвідношення з поняттям психічного насильства. Окремим напрямом дослідження є об'єкт погрози щодо працівника правоохоронного органу, оскільки з цього приводу немає єдності поглядів вчених. Системність у вивченні обраної теми передбачає насамперед характеристику окремих видів погроз, передбачених у ч. 1 ст. 345 КК України, визначення моменту їх закінчення, а також зазначення особливостей кваліфікації погрози у поєднанні з іншими злочинами (проти життя та здоров'я особи, власності).

Метою статті є дослідження найбільш проблемних аспектів теоретичного та прикладного характеру, що мають місце при погрозі щодо працівника правоохоронного органу, а також виявлення шляхів вирішення вказаних проблем.

У ч. 1 ст. 345 Кримінального кодексу України психічне насильство охарактеризовано терміном «погроза». У юридичній літературі триває дискусія щодо співвідношення понять «психічне насильство» і «погроза». Деякі науковці стверджують, що психічне насильство проявляється виключно у вигляді погрози, обмежуючи зміст такого насильства однією формою вираження. Інші мають більш широкий погляд на природу психічного насильства, говорячи про такі його складові, як образу, знущання, цькування та подібні дії, що мають наслідком негативний вплив на психіку людини. Підхід правозастосовної практики знайшов своє відображення у постанові Пленуму Верховного Суду України від 26 грудня 2003 р. № 15, зокрема в п. 8, де зазначається, що психічне насильство полягає в реальній погрозі заподіяння фізичного насильства щодо потерпілого чи його близьких. Таке ототожнення, очевидно, звужує зміст психічного насильства, тому, на нашу думку, більш прийнятним є підхід, за якого поняття психічного насильства та погрози співвідносяться як ціле і частина.

Погроза як форма вираження психічного насильства полягає у повідомленні особі, яка піддається погрозі, відомостей про вчинення щодо неї або інших, як правило, близьких їй осіб, шкідливих чи небажаних дій. При цьому винний може погрожувати вчинити такі дії як негайно, так і в майбутньому. Метою погрози завжди є бажання викликати у потерпілого почуття страху, небезпеки можливого виконання погрози, заподіяння шкоди йому чи іншим особам в результаті її реалізації¹. Висловлення погрози може відбуватися усно, письмово, із застосуванням технічних засобів, шляхом вчинення конклюдентних дій (жестикуляції, демонстрації зброї, інших предметів, за допомогою яких можна заподіяти шкоду). Вона може здійснюватись безпосередньо щодо потерпілого, а може бути доведена до його відома через третіх осіб.

Р. А. Леввертова відносить до ознак будь-якої погрози як психічного насильства над особою такі характеристики: а) здатність погрози впливати на психіку потерпілої особи; б) наявність у погрозі елементу залякування².

Такі ознаки, як реальність та інтенсивність, не розглядаються як обов'язкові характеристики погрози у юридичному складі злочину, передбаченому ч. 1 ст. 345 КК України. Зокрема, у постанові Пленуму ВСУ від 26 червня 1992 р. № 8 зазначено, що наявність реальних підстав для побоювання потерпілим виконання

погроз не є обов'язковою для кваліфікації дій винного за ст. 189-2 КК 1960 р.³ (їй відповідає ч. 1 ст. 345 чинного КК України). Дане роз'яснення суперечить сутності погрози як прояву психічного насильства, оскільки відсутність у потерпілого думки про можливість реалізації такої погрози не має своїм наслідком виникнення у нього негативних емоцій або іншого впливу на його психіку. На нашу думку, погроза щодо працівника правоохоронного органу здатна впливати на його службову діяльність виключно за умови її реальності. Реальність погрози встановлюється в кожному окремому випадку, виходячи з конкретних обставин справи з урахуванням об'єктивного і суб'єктивного критеріїв.

При висловлюванні погроз винний може вчинювати певні дії погрожуючого характеру, підтверджуючи реальність погрози. Такими діями можуть бути, наприклад, демонстрація зброї, систематичне переслідування потерпілого, замахування тощо. Проте поведінка суб'єкта у таких випадках повинна виражати лише намір залякати потерпілого. Якщо ж винний не лише погрожує, але й вчиняє певні підготовчі дії або безпосередньо розпочинає реалізацію погрози, він повинен відповідати за підготовку до злочину або замах на нього (залежно від змісту погрози).

Суспільна небезпечність злочину, передбаченого ч. 1 ст. 345 КК України, полягає в тому, що внаслідок цих дій порушується або може бути порушена нормальна діяльність правоохоронних органів, підривається їх авторитет⁴. Погроза, застосована до працівника правоохоронних органів чи його близьких родичів, може викликати у нього почуття тривоги і занепокоєння, заважаючи виконувати належним чином службові обов'язки.

У науковій літературі зустрічаються думки про те, що погроза сама по собі може завдати шкоду здоров'ю потерпілого, у зв'язку з чим висловлюються пропозиції вважати об'єктом злочинів, які полягають у вчиненні погрози, саме таке благо особи. «Негативні емоції, зокрема страх як наслідок психічного насильства, можуть спричинити серцево-судинні захворювання, окремі форми діабету, гіпертонічної хвороби, стенокардії, різного роду неврози, неврастенії та психопатії. ... негативний вплив погроз на здоров'я потерпілого є безспірним», – пише Р. А. Левєртова⁵. По суті, підтримує таку позицію О. В. Старков, який підкріплює свій висновок даними медичних досліджень, якими встановлено прямий взаємозв'язок між соматичними (тілесними) та психоневрологічними захворюваннями⁶. Щоправда, далі у роботі цей науковець вказує, що при вчиненні насильницьких злочинів одні наслідки мають перевагу над іншими: або фізична шкода (наприклад, при вбивстві), або психічна травма (наприклад, при наклепі). На нашу думку, недоречно вважати об'єктом погроз здоров'я особи, оскільки у разі заподіяння внаслідок погрози тілесних ушкоджень потерпілому або його смерті кваліфікація має відбуватись або за сукупністю злочинів, або тільки за тим складом, який охоплює відповідну шкоду здоров'ю чи життя особи. Оцінка вчиненого лише за нормою, яка передбачає відповідальність за погрозу, неможлива. Відповідно, у якості безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ч. 1 ст. 345 КК України, необхідно розглядати психічну недоторканність вказаних у диспозиції зазначеної норми потерпілих як необхідну умову нормального виконання ними службових обов'язків.

Погрози, перелічені у ч. 1 ст. 345 КК України, за змістом поділяються на такі види:

Погроза вбивством – виражений зовні та доведений до потерпілого намір позбавити життя працівника правоохоронного органу або його близького родича⁷. Законодавець не вказує на спосіб вбивства, яким суб'єкт погрожує потерпілому, у зв'язку з чим така ознака не має значення для кваліфікації дій винного. До кримінальної відповідальності за погрозу вбивством має притягуватись особа, яка погрожує «пристрілити», «зарізати», «забити до смерті» потерпілого тощо. На нашу думку, не виключена навіть погроза бездіяльністю – наприклад, погроза не надати ліки, необхідні для підтримання життєдіяльності потерпілого. Суб'єкт може висловлювати погрозу позбавити потерпілого життя особисто або силами інших осіб, а також шляхом використання сил природи тощо. Такі обставини не суттєві для кваліфікації вчиненого, але мають враховуватись при обранні заходу кримінально-правового впливу, зокрема, в якості показника ступеня тяжкості вчиненого злочину при призначенні покарання.

Погроза насильством – закон прямо не встановлює характеру насильства, яким може погрожувати винний, проте більшість науковців зазначає, що за змістом така погроза полягає у інформації про заподіяння шкоди тілесній недоторканності або здоров'ю потерпілого. Так, наприклад, В. А. Клименко пропонує під погрозою насильством розуміти погрозу заподіяння потерпілому побоїв чи тілесних ушкоджень. «Ступінь небезпечності насильства для здоров'я потерпілого на кваліфікацію не впливає, – пише В. А. Клименко, – винний може погрожувати нанесенням побоїв, мордуванням, заподіянням різного ступеню тяжкості тілесних ушкоджень»⁸. По суті, таку позицію зайняв і Пленум ВСУ у постанові від 26 червня 1992 року⁹. Отже, погроза вчинення інших насильницьких дій щодо потерпілого, на думку Пленуму, не є погрозою насильства у розумінні ч. 1 ст. 345 КК України. Очевидно, такий висновок обумовлений тим, що погроза вчинення щодо потерпілого таких насильницьких дій, які є менш значимими, ніж побої, не може вплинути на службову діяльність працівника правоохоронного органу. Враховуючи те, що роз'яснення, які даються Пленумом ВСУ у постановках, не мають обов'язкової сили, деякі автори відносять до погрози насильством, крім зазначеного, ще й погрозу застосувати «інші насильницькі дії»¹⁰. При цьому не зрозуміло, чи йдеться тільки про такі насильницькі дії, які характерні для злочину, передбаченого ст. 126 КК України та подібних йому спеціальних складів, чи про насильницькі посягання взагалі, включаючи злочини проти волі, статевої свободи та недоторканності. Цікаво, що така проблема майже не порушується у науковій літературі. На нашу думку, немає законодавчих підстав для тлумачення поняття погрози насильством у ч. 1 ст. 345 КК тільки як погрози завдати шкоду здоров'ю. Враховуючи наше бачення фізичного насильства, до поняття «погроза насильством» ми відносимо також погрозу позбавити потерпілого свободи пересування, погрозу ввести до орга-

нізму потерпілого без його згоди або поза його волею наркотичні засоби, психотропні, сильнодіючі речовини тощо, погрозу зґвалтувати чи вчинити насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним шляхом і таке інше. Водночас законодавцю необхідно було більш точно виражати свою волю, оскільки всі сумніви у змісті кримінального закону мають тлумачитись на користь винного.

Погроза знищенням чи пошкодженням майна – за змістом включає інформацію про приведення майна потерпілого у такий стан, за якого його не можна буде використовувати за цільовим призначенням ніколи (погроза знищенням) або тимчасово, стан, коли погіршиться якість майна чи зменшиться його цінність (погроза пошкодженням)¹¹. Спосіб, у який суб'єкт нахваляється знищити чи пошкодити майно працівника правоохоронного органу чи його близьких родичів, значення для кваліфікації не має і повинно враховуватись при обранні заходу впливу. Під майном, про яке йдеться у ч. 1 ст. 345 КК України, практика розглядає рухоме і нерухоме майно (як повністю, так і його частину), яке належить потерпілому на праві власності, або на інших, передбачених цивільним законодавством, підставах. Щоправда, є питанням, чи належить до майна, погроза знищенням чи пошкодженням якого карається за відповідними нормами, таке, яким особа забезпечується для виконання функцій, обумовлених трудовим договором (наприклад, формений одяг, зброя, службовий автомобіль тощо). На нашу думку, ситуація має бути вирішена таким чином: якщо особа за трудовим законодавством несе матеріальну відповідальність за знищене чи пошкоджене майно, яке надано їй для виконання службових обов'язків, незалежно від вини, погрози з приводу такого майна повинні кваліфікуватись за ч. 1 ст. 345 КК України.

Момент закінчення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 345 КК України, має свої особливості. У разі, коли інформація негативного характеру стосується особисто працівника правоохоронного органу, злочин вважається закінченим, коли погроза була доведена до відома зазначеного потерпілого. Випадки, коли негативні дії, якими погрожує винний, стосуються особи або майна близьких родичів працівника правоохоронного органу, окремі науковці пропонують розглядати як закінчені злочини тільки за умови, що погрози сприйняті відповідно працівниками правоохоронних структур. Так, у коментарі до ст. 345 КК В. А. Клименко зазначає: «Злочин (йдеться про ч. 1 ст. 345) вважається закінченим з моменту, коли погроза була доведена до відома працівника правоохоронного органу. Це правило стосується і випадків, коли погроза була вчинена щодо близьких родичів названої особи, оскільки відповідальність за ст. 345 настає лише за умови протидії законній службовій діяльності працівника правоохоронного органу»¹². Враховуючи наше бачення об'єкта злочину у складі, передбаченому ч. 1 ст. 345 КК України (психічна недоторканність потерпілого як необхідна умова нормального виконання ним або його близькими службових обов'язків), можна погодитися з позицією В. А. Клименка.

Посягання на життя, здоров'я, свободу, власність працівника правоохоронного органу або його близьких родичів, здійснене безпосередньо після погрози вчинити такі дії, повинно кваліфікуватись, на нашу думку, за ст. 348, ч.ч. 2–4 ст. 345, ст. 349 або відповідною частиною ст. 347 КК. Додаткова кваліфікація дій винного ще й за ч. 1 ст. 345 КК не потрібна¹³, оскільки погроза у таких випадках виступає одним із етапів (а саме, виявленням наміру або підготовкою) подальшої злочинної діяльності, тобто можна говорити про вчинення єдиного злочину. Якщо ж суб'єкт реалізує погрозу через певний час після доведення її змісту до працівника правоохоронного органу, кваліфікація його дій має відбуватись за правилами сукупності, оскільки в цьому випадку наявність певного проміжку часу між погрозою та її втіленням свідчить, на нашу думку, про виникнення нового умислу на реалізацію погрози, отже – на вчинення нового злочину.

Окреме питання стосується кваліфікації тих випадків, коли внаслідок погрози відбувається заподіяння тілесних ушкоджень потерпілому або його смерті (наприклад, людина з вразливою психікою після сприйняття погрози захворіла на психічну хворобу або людина з поганим станом серцево-судинної системи померла внаслідок переляку). Л. Д. Гаухман у своїй роботі «Насильство як засіб вчинення злочину» пропонує оригінальний підхід до оцінки таких ситуацій: на його думку, поняттям погрози можуть охоплюватись наслідки у вигляді шкоди здоров'ю, якщо тільки ці наслідки у поєднанні з іншими обставинами не утворюють більш тяжкий злочин. Так, стосовно кваліфікації наслідків погрози при зґвалтуванні Л. Д. Гаухман зазначає: «Якщо погроза вбивством або заподіянням тяжких тілесних ушкоджень при зґвалтуванні проявилась у фактичному заподіянні легкого чи менш тяжкого тілесного ушкодження, то вона повністю охоплює наслідки, які настали»¹⁴. На нашу думку, така позиція невиправдана: ніхто з науковців не заперечує того, що злочини, об'єктивну сторону яких утворює погроза, мають формальний склад. Отже, вони не можуть охоплювати наслідки у вигляді шкоди здоров'ю, тим більше, що ставлення винного до таких наслідків найчастіше буде виражатись у формі необережності, а погроза – умисний злочин. Позиція більшості вчених щодо оцінки таких випадків – здійснювати кваліфікацію випадків заподіяння тілесних ушкоджень або смерті потерпілого внаслідок погрози тільки за тим складом, який охоплює відповідну шкоду здоров'ю або життя особи. У цілому такий варіант можна вважати прийнятним лише щодо ситуацій, коли винний, застосовуючи погрозу, передбачав, що його дії можуть спричинити тілесні ушкодження або смерть і бажав або свідомо припускав настання таких наслідків (погроза в таких випадках є способом вчинення умисного злочину проти здоров'я або життя). У разі, коли ставлення суб'єкта до можливих наслідків погрози є необережним, вважаємо більш точною кваліфікацію за сукупністю злочинів. Вважаємо, що оцінка вчиненого лише за нормою, яка передбачає відповідальність за погрозу, в жодному разі неможлива.

На нашу думку, неправильним є підхід законодавця щодо об'єднання відповідальності за різні види злочинів у межах однієї статті Особливої частини КК. Зокрема, ст. 345 КК України, яка має назву «Погроза

або насильство щодо працівника правоохоронного органу», містить описання принаймні двох злочинів різного виду, що суперечить правилам систематизації Особливої частини КК України. Одне з правил визначає, що кожному злочину певного виду має бути «присвячена» окрема стаття Особливої частини КК; у КК такій статті слід надати свій порядковий номер і назву, в якій має знайти відображення якісна специфіка відповідного злочину. Вказана проблема виникла у зв'язку з прийняттям у 2001 р. нового КК України, в той час як КК України 1960 р. передбачав відповідальність за вказані вище посягання у двох окремих статтях – ст. 189² та ст. 189⁴. Вважаємо за доцільне повернутись до такої практики. Обумовимо це не тільки порушенням правил систематизації Особливої частини КК, а й певними практичними міркуваннями. Зокрема, у ч. 4 ст. 345 КК наголошується на більш суворій відповідальності за «дії, передбачені частинами першою, другою або третьою цієї статті (тобто і погрози, і окремі прояви насильства), вчинені організованою групою». У санкції цієї норми передбачено лише один вид покарання – позбавлення волі на строк від семи до чотирнадцяти років. Це майже співрозмірно з покаранням, за вчинення так званого «простого» умисного вбивства. Проте навряд чи можна говорити про однаково суспільну небезпечність злочинів, один із яких пов'язаний з умисним позбавленням життя людини, а інший полягає тільки у погрозах різного роду (в тому числі й погрози знищення чи пошкодження майна) працівника правоохоронного органу або щодо його близьких родичів, навіть висловлених членами організованої групи. Тим більше, що такі погрози, відповідно до тенденцій правозастосовної практики, можуть бути позбавлені ознаки реальності.

З урахуванням викладеного, можна зробити такі висновки:

- 1) слід віддавати перевагу підходу, за якого поняття «психічне насильство» та «погроза» співвідносяться як ціле та частина;
- 2) всупереч правозастосовним орієнтирам реальність погрози має розглядатися як обов'язкова характеристика в юридичному складі злочину, передбаченому ч. 1 ст. 345 КК України;
- 3) у якості безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ч. 1 ст. 345 КК України, необхідно розглядати психічну недоторканність вказаних у диспозиції зазначеної норми потерпілих, а не їх здоров'я;
- 4) посягання на життя, здоров'я, свободу, власність працівника правоохоронного органу або його близьких родичів, здійснене безпосередньо після погрози вчинити такі дії, необхідно кваліфікувати як одиничний злочин. У випадку, якщо погроза була реалізована через деякий час після висловлення її змісту (що свідчить про виникнення умислу на вчинення нового злочину), наявна сукупність злочинів;
- 5) кваліфікація заподіяння внаслідок погрози тілесних ушкоджень потерпілому або його смерті має відбуватися з урахуванням ставлення суб'єкта злочину до можливих наслідків;
- 6) доцільно було б передбачити відповідальність за погрози щодо працівника правоохоронного органу в окремій статті КК України.

¹ Криміналістична характеристика способів викрадення людини / О. Авраменко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 10. – С. 88.

² Левертova P. A. Ответственность за психическое насилие по советскому уголовному праву. – Омск, 1978. – С. 14.

³ Абз. 1 п. 10 постанови Пленуму ВСУ від 26 червня 1992 р. № 8 «Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність і власність працівників правоохоронних органів».

⁴ Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш та ін.; За заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – С. 1020.

⁵ Левертova P. A. Вказана праця. – С. 10.

⁶ Старков O. B. Бытовые насильственные преступления (причинность, групповая профилактика, наказание): Монография. – Рязань, 1992. – С. 34–35.

⁷ Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. – 4-те вид., переробл. та доповн. / Відп. ред. С. С. Яценко. – К.: А.С.К., 2006. – С. 687.

⁸ Там само.

⁹ Абз. 2 п. 10 постанови Пленуму ВСУ від 26 червня 1992 р. № 8.

¹⁰ Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка – 7-ме вид., переробл. та доповн. – К.: Юридична думка, 2010. – С. 1004.

¹¹ Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. – 4-те вид., переробл. та доповн. / Відп. ред. С. С. Яценко. – К.: А.С.К., 2006. – С. 687.

¹² Там само.

¹³ Абз. 3 п. 10 постанови Пленуму ВСУ від 26 червня 1992 р. № 8.

¹⁴ Гаухман Л. Д. Насилие как средство совершения преступлений. – М.: Юридическая литература, 1974. – С. 93.

Резюме

Оленіна Я. Г. Особливості кримінальної відповідальності за погрозу щодо працівника правоохоронного органу (ч. 1 ст. 345 КК України).

У статті розглядаються особливості кримінальної відповідальності за погрозу щодо працівника правоохоронного органу, передбачену ч. 1 ст. 345 Кримінального кодексу України. Здійснюється комплексний аналіз погрози як кримінально-правового явища, її ознак, співвідношення з поняттям психічного насильства. Також досліджується об'єкт погрози щодо працівника правоохоронного органу, характеризуються окремі види погроз, передбачені у ч. 1 ст. 345 КК України, визначається момент їх закінчення. Зазначаються особливості кваліфікації погрози щодо працівника правоохоронного органу в поєднанні зі злочинами проти життя, здоров'я, власності. Розглядаються випадки, коли внаслідок погрози відбувається заподіяння тілесних

ушкоджені потерпілому або його смерть. Практичне значення отриманих результатів полягає в авторських пропозиціях щодо вдосконалення чинного кримінального законодавства.

Ключові слова: психічне насильство, погроза щодо працівника правоохоронного органу, кримінальна відповідальність, погроза вбивством, погроза насильством, погроза знищенням або пошкодженням майна.

Резюме

Оленина Я. Г. Особенности уголовной ответственности за угрозу относительно работника правоохранительного органа (ч. 1 ст. 345 УК Украины).

В статье рассматриваются особенности уголовной ответственности за угрозу относительно работника правоохранительного органа, предусмотренную ч. 1 ст. 345 Уголовного кодекса Украины. Проводится комплексный анализ угрозы как уголовно-правового явления, её признаков, соотношения с понятием психического насилия. Также исследуется объект угрозы относительно работника правоохранительного органа, характеризуются отдельные виды угроз, предусмотренные в ч. 1 ст. 345 УК Украины, определяется момент их окончания. Указываются особенности квалификации угрозы относительно работника правоохранительного органа в сочетании с преступлениями против жизни, здоровья, собственности. Рассматриваются случаи, когда вследствие угрозы происходит нанесение телесных повреждений потерпевшему или его смерть. Практическое значение полученных результатов заключается в авторских предложениях по усовершенствованию действующего уголовного законодательства.

Ключевые слова: психическое насилие, угроза относительно работника правоохранительного органа, уголовная ответственность, угроза убийством, угроза насилием, угроза уничтожением или повреждением имущества.

Summary

Olenina Y. Peculiarities of Criminal Responsibility for Threat to a Member of Law Enforcement Agency (Part 1 Article 345 of the Criminal Code of Ukraine).

The paper deals with the peculiarities of criminal responsibility for threat to a member of law enforcement agency, provided as crime for the part 1 article 345 of the Criminal Code of Ukraine. Author analyses the threat as criminal phenomenon, its features and relation to the mental violence, explores the object of the threat to a member of law enforcement agency, characterizes certain types of threats, mentioned in the part 1 article 345 of the Criminal Code of Ukraine, defines the moments of their ends. This article also specifies the peculiarities of evaluating the threat to a member of law enforcement agency in combination with crimes against life, health, property; reviews the cases of the threat causes the bodily injury or the death of a victim. The practical significance of the research results consist in the author's suggestions for improving the current criminal legislation.

Key words: mental violence, threat to a member of law enforcement agency, criminal responsibility, threat of murder, threat of violence, threat of destruction or damage to property.

Отримано 10.04.2014

УДК: 349.3: 364.465

А. С. ПОРФИМОВИЧ

Анастасія Сергіївна Порфимович, магістр Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ДО ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

У нових соціально-економічних умовах розвитку проблеми соціального захисту студентів ВНЗ в Україні не тільки не втратили своєї актуальності, а й набули особливої гостроти. Окремі аспекти соціального захисту студентської молоді залишаються відкритим для пошуку законодавчого вирішення актуальних та проблемних питань, серед яких необхідно виділити: 1) забезпечення студентів житлом на час навчання; 2) студентські стипендії; 3) соціальне забезпечення студентів із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; 4) допомога у працевлаштуванні випускників ВНЗ; 5) матеріальна допомога студентам; 6) соціальна допомога студентам з проблемами здоров'я.

Предметом дослідження у статті є проблемні питання соціального захисту студентської молоді в Україні.

Метою статті є огляд стану соціального захисту студентів ВНЗ в Україні, аналіз вітчизняного законодавства з питань соціального захисту студентської молоді в Україні та наукових робіт задля виявлення проблемних питань щодо реалізації державою соціального захисту студентів та внесення пропозицій щодо їх вирішення.

Питання соціального захисту студентської молоді в Україні залишається в центрі постійного наукового інтересу, дослідженням якого займалися: І. В. Боберська, О. В. Наумкіна, І. Кононенко, М. П. Бублій, Т. Іщенко, С. О. Горбунова, О. Федорова, І. С. Кругляк, А. В. Коновалов, М. О. Шишкова та ін.